

Spríevodca zmenami vo vzdelávacích oblastiach
vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia
podoblasť vyučovania prvého jazyka
jazyky národnostných menšín
RUSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

Autorky: Alena Koroňová, Ekaterina Borisová

1. Aké zmeny prinášajú nové vzdelávacie štandardy?

Zmeny vo vyučovacom predmete ruský jazyk a literatúra

Nové vzdelávacie štandardy ruského jazyka a literatúry (ďalej aj RJL) v porovnaní s doterajšími vzdelávacími štandardmi prinášajú zmeny, ktoré sú spoločné pre celú vzdelávaciu oblasť Jazyk a komunikácia a pre podoblasť vyučovania prvého jazyka. **Nové vzdelávacie štandardy RJL vychádzajú z nových vzdelávacích štandardov slovenského jazyka a literatúry a sú s nimi v súlade – pozri kapitoly v Spríevodca zmenami vo vzdelávacích oblastiach, vzdelávacia oblasť Jazyk a komunikácia, podoblasť vyučovania prvého jazyka, slovenský jazyk a literatúra: Aké zmeny prinášajú nové vzdelávacie štandardy?; Zmeny v podoblasti vyučovania prvého jazyka; Zmeny vo vyučovacom predmete slovenský jazyk a literatúra.** Ďalej sa uvádzajú špecifiká vyučovania RJL.

Po novom sú vzdelávacie štandardy predmetu RJL členené do **piatich predmetových komponentov**: *komunikačná interakcia, hovorená produkcia, písaná produkcia, vecná recepcia, zážitková recepcia*, ktoré nahrádzajú doterajšie tri zložky predmetu (jazyková komunikácia, komunikácia a sloh, literatúra).

V novej koncepcii sa výrazne posilňuje činnostne zameraný prístup, čo znamená, že ciele aj výkony sú sformulované tak, aby žiaci a žiačky nové učivo/znalosti/zručnosti získali pomocou vlastných činností/aktivít. Vzdelávanie je orientované predovšetkým na budovanie jazykovej, rečovej a komunikatívnej kompetencie žiakov, na schopnosť primerane reagovať na jazykové situácie. Doterajšie tri zložky predmetu RJL boli nahradené **piatimi predmetovými komponentmi: komunikačná interakcia, hovorená produkcia, písaná produkcia, vecná recepcia, zážitková recepcia**. Toto rozdelenie odráža snahu o komplexnejší a praktickejší prístup k výučbe ruského jazyka, s dôrazom na rozvoj rôznych jazykových zručností žiakov.

Zmeny vo vzdelávacích štandardoch predmetu RJL prinášajú pozitívne posuny v zameraní výučby RJL. Posilnený **dôraz na komunikačnú interakciu, hovorenú produkciu a zážitkovú recepciu najmä v úvode štúdia jazyka**, čo je kľúčové pre rozvoj efektívnych komunikačných kompetencií, zvýšenie motivácie žiakov a hlbšie pochopenie ruskej kultúry. Posilnené zameranie na oblasti komunikačná interakcia, hovorená produkcia a zážitková recepcia v úvode štúdia jazyka prináša viacero benefitov. V počiatočných fázach štúdia jazyka zameranie na komunikačnú interakciu umožňuje žiakom aktívne používať jazyk v rôznych kontextoch a rozvíjať si sebavedomie v komunikácii. Hovorená produkcia zohráva dôležitú úlohu pri formovaní výslovnosti a plynulosti reči, zatiaľ čo zážitková recepcia umožňuje žiakom spoznávať ruskú kultúru a realie prostredníctvom autentických materiálov, čím sa posilňuje ich celkové chápanie jazyka.

Okrem toho v nových vzdelávacích štandardoch sú aj **zmeny v prístupe k písanej produkcii**. Táto zmena zohľadňuje špecifiku grafického systému ruského jazyka, ktorý sa odlišuje od slovenského. Ďalším špecifikom je, že počas prvého cyklu majú žiaci zvládnuť dva odlišné grafické systémy. Keďže ide o vyučovanie RJL v národnostnom/menšinovom školstve, nemali by sa žiaci naraz učiť oba grafické systémy. V školách s ruským vyučovacím jazykom sa začína s nácvikom cyriliky, po jej zvládnutí nasleduje nácvik latinky. V školách s vyučovaním ruského jazyka sa nácvik začína latinkou a potom nasleduje nácvik cyriliky. Na **konci prvého cyklu** by mali žiaci poznať cyriliku a aj latinské písmená vo všetkých tvaroch (minuskuly a majuskuly) a ovládať písané aj printové znaky. V rámci písanej produkcie sa kladie dôraz na postupný a systematický nácvik písania ruských písmen, ktorý prebieha v nasledovných krokoch:

1. Písmená spoločné pre oba jazyky: Na úvod sa žiaci učia písať tie písmená ruskej abecedy, ktoré sa píšu rovnako ako v slovenčine. To umožňuje žiakom prepojiť znalosti so slovenským jazykom a uľahčuje im počiatočný proces učenia sa písania v ruštine/slovenčine.
2. Písmená s rovnakým tvarom, ale odlišnou výslovnosťou: To im umožňuje zamerať sa na rozdiely vo výslovnosti a zároveň si upevniť znalosti tvarov písmen.
3. Zvyšné písmená: Nakoniec sa žiaci učia písať tie písmená ruskej/latinskej abecedy, ktoré sa v slovenčine/ruštine nevyskytujú. V tejto fáze už disponujú základnými znalosťami tvarov písmen a dokážu sa sústrediť na špecifiká ruskej, ako aj slovenskej abecedy.

Precvičuje sa jemná motorika, ťahy, ktorú budú potrebné pre nácvik cyriliky a latinky a kladie sa dôraz na obrazové texty, **tzv. čítanie obrázkov**, počúvanie umeleckých textov, učenie sa detských riekaniak, básní, piesní, čím sa prehĺbuje emocionálno-estetické prežívanie textu a umeleckých obrazov a buduje vzťah ku kultúre, rozvíja sa **čitateľská gramotnosť**. Žiaci sa stretávajú aj s **vecnou recepciou**, ktorá je veľmi dôležitá pre porozumenie textu, čo je nevyhnutné pre **získanie informácií** a **učenie sa pomocou čítania**. Základným cieľom je pripraviť žiaka na proces osvojovania si písania a čítania. Výučba azbuky/latinky sa často kombinuje s rôznymi formami interaktívnej a hravej výučby, aby sa žiaci zapojili a učili sa radostne. Učitelia vytvárajú stimulujúce prostredie, kde žiaci majú možnosť praktizovať svoje jazykové zručnosti a rozvíjať svoje schopnosti v ruskom/slovenskom jazyku.

Tento postup uľahčuje počiatočný proces učenia, zvyšuje presnosť písania a podporuje rozvoj analytického myslenia a pamäťových schopností žiakov.

V rámci nových vzdelávacích štandardov RJJ **zohráva dôležitú úlohu zážitková recepcia**. Táto zložka umožňuje žiakom spoznávať ruskú kultúru a realie prostredníctvom autentických materiálov, ako sú filmy, hudba, literatúra, webové stránky a iné. Zážitková recepcia prispieva k rozvoju interkultúrnej kompetencie, zvýšeniu motivácie učenia sa jazyka a hlbšiemu pochopeniu jazyka, kultúrneho kontextu.

Dôležitým aspektom vzdelávania v oblasti ruského jazyka a literatúry je aj **kulturologický prístup, ktorý je v nových štandardoch prítomný vo všetkých úrovniach a komponentoch**

vzdelávania. Kulturologický prístup umožňuje žiakom chápať jazyk v jeho komplexnom kontexte a spájať ho s kultúrnymi fenoménmi, analyzovať kultúrne produkty, kriticky reflektovať rôzne kultúrne perspektívy, podporuje toleranciu a rešpekt k rozmanitosti a učí žiakov vnímať svet z rôznych uhlov pohľadu.

Nový vzdelávací štandard prináša aj gradačné logické prepojenie medzi cyklami v jednotlivých oblastiach.

Napríklad, jedným z cieľov v **1. cykle** je vytváranie základov čitateľskej a pisateľskej **gramotnosti** v nadväznosti na predchádzajúce skúsenosti žiaka. Zámerom je pomocou všetkých dostupných prostriedkov rozvíjať čitateľské a pisateľské návyky žiaka (osvojenie si dvoch grafických systémov – prioritne cyriliky a následne latinky) a formovať ho ako čitateľa a pisateľa.

V **2. cykle** je rozvíjanie **gramotnosti** v prepojení s obsahmi ostatných vzdelávacích oblastí s dôrazom na mnohoraké využívanie čítania a písania v rôznych kontextoch. Súčasťou rozvíjania gramotnosti je osvojovanie stratégií práce s textom a nadobúdanie skúseností s vlastným premýšľaním o procese čítania a písania. Dôležité je aj rozvíjanie schopnosti rozlišovať medzi faktami a domnienkami, formulovať vlastný názor a podopierať ho argumentmi.

V **3. cykle** je rozvíjanie sociálne a kultúrne významných **gramotnostných** schopností žiaka, ktoré sú dôležité v súčasnej informačnej spoločnosti. Dôraz sa kladie na postupné využívanie širokého spektra mimoučebnicových textov a multimediálnych komunikátov so zámerom vyhľadávať, triediť a kriticky hodnotiť informácie a informačné zdroje. S tým súvisí rozvíjanie argumentačných zručností a schopnosti riešiť problémy. Zároveň je úlohou tretieho cyklu rozvíjať emočnú sebareguláciu žiaka a efektívnu spoluprácu a komunikáciu v kolektíve.

2. Ako „čítať“ vzdelávacie štandardy?

Tak, ako v celej podoblasti vyučovania prvého jazyka, tak aj vo vzdelávacom štandarde ruského jazyka a literatúre v základnej škole, sú tri samostatné časti zodpovedajúce trom vzdelávacím cyklom.

Vzdelávací štandard RJL má nasledujúcu štruktúru pre každý cyklus:

1. Vzdelávacie ciele pre celý cyklus;
2. Názov komponentu;
3. Výkonový štandard v danom komponente;
4. Obsahový štandard členený na tematické celky, ktoré prislúchajú výkonovému štandardu;
5. Komunikačné prostriedky a pravidlá.

Vzdelávacie štandardy RJL majú v úvode každého cyklu uvedené ciele vzdelávania pre príslušný cyklus.

Body 2 až 5 sa opakujú v každom z piatich predmetových komponentov (komunikačná interakcia, hovorená produkcia, písaná produkcia, vecná recepcia a zážitková recepcia).

Tak ako aj v reálnej komunikácii sa **prelínajú** komunikačné činnosti porozumenia a tvorenia textu, hovorenia a písania, tak aj vo vzdelávacom štandarde RJL sú jednotlivé komponenty úzko prepojené. Taktiež sa prelínajú aj výkonové a obsahové štandardy naprieč komponentmi a aj v jednotlivých komponentov.

Príklad na prelínanie štandardov naprieč komponentmi: výkonový štandard *vyrozprávať príbeh na základe vlastnej skúsenosti alebo zážitku* v **hovorenej produkcii** v 1. cykle sa prelína s podobným výkonovým štandardom v **písanej produkcii** *napísať príbeh, vlastnú skúsenosť alebo zážitok* a s obsahovým štandardom vo **vecnej recepcii** *porozumenie dejovej postupnosti, konania postáv a sprostredkovanej skúsenosti v rozprávanom texte: rozprávanie prežitej skúsenosti, reálny alebo vymyslený príbeh*.

Príklad na prelínanie štandardov v rámci komponentu: výkonový štandard v komponente **komunikačná interakcia** v 1. cykle *poďakovať a ospravedlniť sa primerane adresátovi a prostrediu* súvisí s ďalšími výkonovými štandardami v komponente **komunikačná interakcia:**

nadviazať kontakt s komunikačným partnerom alebo vyjadrovať potreby a pocity jazykovo a sociálne primeraným spôsobom.

Pri stanovení ročníkových cieľov a cieľov vyučovacej jednotky je pre učiteľa rozhodujúcim vodidlom **výkonový štandard**. Na ilustráciu uvádzame jeden príklad z 1. cyklu z komponentu **písaná produkcia**. Výkonový štandard: *tvoriť súvislý písaný alebo obrazovo - písaný text na tému blízku ich životnej a jazykovej skúsenosti.*

Úrovne výkonového štandardu:

1. Sformulovať tému;
2. Vyhľadať a sformulovať kľúčové slová a slovné spojenia;
3. Použiť jednoduché vety a základné slovné spojenia;
4. V texte použiť kresbu/ilustráciu/koláž/výstrižky a pod. súvisiace s témou textu;
5. Pri písaní uplatniť osvojené pravopisné pravidlá.

Výkonové štandardy sa dosahujú prostredníctvom obsahového štandardu, ktorý sa člení na tematické celky (pozri 1. časť sprievodcu SJL). Prvky obsahového štandardu (fakty, pojmy, postupy) sú vždy spojené s jazykovou, textovou a myšlienkovou činnosťou žiaka.

Na rozvíjanie komunikačnej schopnosti žiaka (výkonového štandardu) slúžia viaceré časti obsahového štandardu. Platí to aj naopak, ten istý obsahový štandard môže slúžiť na dosahovanie viacerých výkonových štandardov.

V rámci všetkých komponentov sa kladie dôraz na prácu **s textom**, pomocou ktorého sa rozvíjajú čitateľské, pisateľské a komunikačné schopnosti a zručnosti žiakov. Všetky komponenty vychádzajú **z tematických okruhov**, ktoré tvoria obsahový základ pri tvorbe ústnych a písaných textov. Vyučovací predmet ruský jazyk a literatúra zohráva dôležitú úlohu pri príprave žiaka na komunikáciu a vzdelávanie. Vyučovanie jazyka a literatúry odráža dorozumievaciu, poznávaciu, estetickú a reprezentatívnu funkciu, ktoré jazyk v spoločnosti a v živote jednotlivca plní.

V obsahu každého komponentu sa nachádza tematický celok, ktorý je venovaný procesu tvorenia alebo porozumenia textu. Je dôležité, aby žiak v procese edukácie nielen vytvoril

konkrétny text, porozumel konkrétnemu textu, ale aby sa naučil, ako pri tvorbe textu postupovať, aby túto schopnosť vedel aplikovať v situáciách v škole pri iných predmetoch, ako aj mimo školy. S tvorbou textu a porozumenia textu súvisí aj vytvorenie priestoru na **reflexiu vlastného porozumenia a tvorenia textu**.

Vo všetkých komponentoch sú vymedzené **žánre**, s ktorými je vhodné pracovať pri porozumení a tvorbe textu. V rámci zážitkovej recepcie sa v štandardoch uvádzajú okruhy umeleckej literatúry, ktoré sú vhodné na počúvanie a čítanie v danom veku. V každom cykle sa kladie dôraz na **kulturologický aspekt** vyučovania jazyka, kde sú zastúpené rôzne druhy umenia ruskej, slovenskej a svetovej produkcie.

Komunikačné prostriedky a pravidlá zahŕňajú prostriedky z jednotlivých oblastí jazyka (hlásky, slovná zásoba, slovotvorba, tvary slov, vetné a súvetné celky a pod.), ale aj neverbálne prostriedky, ako je mimika, gestika, haptika atď. Komunikačné prostriedky a pravidlá sa nevyučujú izolovane, ale vždy v spojení s komunikačnou činnosťou – napríklad pravidlá výslovnosti, melódiu reči a pod. precvičujeme v hovorenom prejave, pravopisné pravidlá precvičujeme a uplatňujeme pri písaní textov.

Vzdelávacie ciele, výkonový a obsahový štandard sú spracované vo vzájomných vzťahoch a súvislostiach v rámci jedného cyklu a aj naprieč cyklami. Nadväznosť a postupná **gradácia úrovníc cieľov a štandardov** je umožnená jednotnou líniou predmetových komponentov RJL v celom základnom vzdelávaní. V nasledujúcich piatich ukázkach je možné sledovať **previazanosť a gradáciu** vzdelávacích cieľov v jednotlivých cykloch, ako aj gradáciu výkonových a obsahových štandardov, ktoré k daným cieľom prináležia.

UKÁŽKA Z KOMPONENTU KOMUNIKAČNÁ INTERAKCIA

Tabuľka 1 Ukážka gradácie **vzdelávacích cieľov** z komponentu *komunikačná interakcia* v cykloch

Všeobecný cieľ RJL v základnom vzdelávaní:		
Uplatňovať vecnú a sociálne primeranú komunikačnú interakciu, rešpektovať pritom komunikačného partnera a sociokultúrne zvyklosti		
Gradácia vzdelávacích cieľov (komponent <i>komunikačná interakcia</i>)		
1. cyklus	2. cyklus	3. cyklus
<ul style="list-style-type: none"> • Viešť jednoduchý dialóg primerane situácii a komunikačnému partnerovi. • Vyjadriť myšlienky v súvislom hovorenom prejave. • Vyjadriť verbálne a neverbálne predstavu o sebe a svoje prežívanie okolitého sveta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Viešť dialóg v súkromnom a verejnom prostredí vecne a sociálne primeraným spôsobom. • Pripraviť a predniesť primeraný hovorený prejav. • Formulovať a klásť otázky zamerané na explicitný a implicitný význam textu. • Vyjadrovať vlastný názor a podporovať ho argumentmi. • Vyjadrovať vlastné nápady a návrhy pri tvorení textov, klásť otázky k predloženým návrhom. • Rešpektovať viacjazyčné prostredie, podporovať spolužiakov s iným materinským jazykom. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktívne a s rešpektom vstupovať do hovorenej a písanej komunikačnej interakcie, vecne a sociálne primerane reagovať na repliky komunikačného partnera, formulovať primerané argumenty. • Pripraviť a prezentovať primerané hovorené a obrazovo - hovorené texty s komunikačným zámerom objasniť problém alebo presvedčiť adresáta. • Rešpektovať jazykovú a kultúrnu rôznorodosť v spoločnosti, chápať jazykové potreby príslušníkov iných národov a národností.

UKÁŽKA Z KOMPONENTU HOVORENÁ PRODUKCIA

Tabuľka 2 Ukážka gradácie **výkonových štandardov** zodpovedajúcich cieľom z komponentu *hovorená produkcia*

Všeobecný cieľ RJL v základnom vzdelávaní:		
Vyjadriť verbálne a neverbálne predstavu o sebe a svoje prežívanie okolitého sveta.		
Gradácia výkonových štandardov (komponent <i>hovorená produkcia</i>)		
1. cyklus	2. cyklus	3. cyklus
<ul style="list-style-type: none"> - zhromažďovať základné informácie k téme hovoreného prejavu, - sformulovať jednoduchú ústnu informáciu, - vyrozprávať príbeh na základe vlastnej skúsenosti alebo zážitku, - opísať hlavné znaky pozorovaného objektu a pozorovanej činnosti, - predniesť jednoduchý príležitostný prejav, - s pomocou učiteľa korigovať nepresnosti alebo nejasnosti vo svojom ústnom vyjadrení, - počúvať hovorené prejavy iných a klásť otázky k obsahu textu, - predniesť detskú riekanku, vinš, hádanku, 	<ul style="list-style-type: none"> - vyrozprávať príbeh so zápletkou a jej riešením, - sformulovať jednoduchý opis pracovného postupu, - opisovať objekty vystavené priamemu pozorovaniu, - vyjadrovať svoj názor na bežné alebo aktuálne témy a zdôvodnia ho, - predniesť jednoduchý rečnícky prejav, - upravovať obsahovú a jazykovú stránku hovoreného prejavu, - aktívne počúvať hovorené prejavy iných, klásť otázky k obsahu a k jazyku textu, - uplatňovať v hovorenom prejave situačne vhodné 	<ul style="list-style-type: none"> - vytvárať obsahovo a formálne súdržné hovorené texty s rôznym komunikačným zámerom, - rozlišovať žánre hovoreného a obrazovo-hovoreného textu, - zhromažďovať informácie k textu z viacerých zdrojov, overovať pravdivosť získaných informácií, - zhromažďovať, hodnotiť a využívať získané informácie, - prezentovať získané odborné informácie a objasňovať problémy, - pripraviť a predniesť agitačný rečnícky prejav, využiť pritom rôzne druhy argumentov,

<p>miestnu ľudovú pieseň, detskú pieseň,</p> <ul style="list-style-type: none"> - uplatňovať pri hovorení situačne vhodné jazykové, zvukové a pohybové prostriedky. 	<p>jazykové, zvukové a pohybové prostriedky.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - používať vhodné stratégie pri príprave a pri úprave hovoreného a obrazovo-hovoreného textu, - analyzovať a hodnotiť hovorené prejavy iných, svoje stanovisko podopierať argumentmi, - pri tvorení, úprave a hodnotení prejavu využívať jazykové slovníky a znalosti jazykovedných pojmov a termínov.
--	--	--

PRACOVNÁ

UKÁŽKA Z KOMPONENTU PÍSANÁ PRODUKCIA

Tabuľka 3 Ukážka gradácie **obsahových štandardov** zodpovedajúcich cieľom z komponentu *písaná produkcia*

Všeobecný cieľ RJJ v základnom vzdelávaní:		
Vyjadrovať obsahy a komunikačné zámery prostredníctvom rôznych žánrov hovoreného a písaného textu		
Gradácia obsahových štandardov (komponent <i>písaná produkcia</i>)		
1. cyklus	2. cyklus	3. cyklus
<ul style="list-style-type: none"> – prípravné (predpisateľské) cviky, perцепčno-motorické zručnosti pri písaní, – fonematická analýza a diferenciacia, prevod hlásky na písmeno, – písanie malých a veľkých, tlačených a písaných písmen ruskej abecedy, – zvládnutie ruskej abecedy v nasledovnej postupnosti: písmená ruskej abecedy zhodujúce sa so slovenskými (A, K, M, O, T); písmená latinskej abecedy, ktoré označujú v ruskej abecede iné hlásky (B, C, E, H, P, X); ostatné písmená ruskej abecedy, – písanie slov, odpis písaného textu, prepis tlačeného textu, písanie podľa diktovania, – písomné vyjadrovanie vlastných myšlienok, 	<ul style="list-style-type: none"> – výber témy podľa autorského zámeru a potenciálneho adresáta, – výber vhodného slohového postupu na vyjadrenie zamýšľaného obsahu, – využívanie viacerých spôsobov zhromažďovania jazykového materiálu k zvolenej téme, – členenie textu s využitím podrobnej alebo stručnej osnovy, – pravopisná korektúra v rozsahu osvojených pravopisných zručností, – grafická úprava textu, – prezentovanie vlastného textu v prostredí triedy, školy alebo na verejnosti, – plánovanie vhodného postupu pri tvorbe textu, – sledovanie priebehu tvorenia textu a vlastné 	<ul style="list-style-type: none"> – voľba vhodného slohového postupu na komunikovanie zamýšľaného obsahu, – využívanie viacerých spôsobov zhromažďovania jazykového materiálu k zvolenej téme s využitím potrebných zdrojov, – členenie obsahu písaného textu s využitím rôznych stratégií, – tvorenie konceptu a jeho upravovanie po obsahovej, kompozičnej a jazykovej stránke, – pravopisná korektúra, upravovanie obrazovej a grafickej zložky textu, – porozumenie produkčnej úlohy a stanovenie cieľa písania, – plánovanie efektívnych stratégií pri tvorení textu,

<ul style="list-style-type: none"> -výber témy písaného textu pomocou učiteľa alebo samostatne, -rozvíjanie témy podľa komunikačného/autorského zámeru: informácia, rozprávanie, opis, voľné písanie, -využívanie základných spôsobov zhromažďovania myšlienok k téme, -výber vhodných slov, slovných spojení a vetných celkov podľa komunikačného/autorského zámeru, -využívanie obrázkovej alebo slovnej osnovy pri členení textu, -tvorenie konceptu textu a jeho úprava, -prezentovanie vlastného textu v prostredí triedy, -vyjadrenie kľúčových informácií v informačnom texte: oznam, správa, -tvorenie jednoduchého nelineárneho textu a obrazovo-písaného textu, -jednoduché písomné rozprávanie: vyjadrenie prežitej udalosti, zážitku, vymyslený príbeh, -uplatnenie časovej následnosti a príčinnos- 	<ul style="list-style-type: none"> posúdenie úspešnosti písania, -použitie základných stratégií na vylepšenie písaného textu, -experimentovanie s rôznymi nápadmi pri tvorení textu, -kladenie otázok, ktoré rozvíjajú vlastné nápady alebo nápady spolužiakov pri tvorení textu, -písanie informačných textov určených pre verejné (školské) prostredie: oznámenie, správa, písaná alebo elektronická pozvánka na školské/záujmové podujatie, -stručné písomné zhrnutie odborných informácií, -písanie reálneho alebo vymysleného príbehu so zápletkou a jej riešením, -vytvorenie jednoduchého opisu pracovného postupu, -používanie vhodnej slovnej zásoby a lexikálnych vzťahov podľa témy a komunikačného zámeru textu, -využívanie primeraných grafických prostriedkov v písanom a elektronickom texte, 	<ul style="list-style-type: none"> - monitorovanie priebehu zhromažďovania a triedenia vhodného jazykového materiálu, - koncentrácia pozornosti a sústredená práca vo fáze štylizácie, - analýza a hodnotenie textu a jeho častí vzhľadom na komunikačný zámer, - tvorenie a vypĺňanie administratívnych textov: prihláška, životopis, - tvorenie odborných textov: odborná informácia, zhrnutie, anotácia, poster, prezentácia, návod na použitie výrobku, - vyjadrenie subjektívneho názoru na všeobecne známu tému v úvahovom texte, - písomné vyjadrenie názoru na aktuálne témy s podporou argumentov a s cieľom presvedčiť adresáta, - vytvorenie zážitkového rozprávacieho textu s premyslenou štruktúrou a zapojením opisných častí, - sebvýjadrenie prostredníctvom rôznych techník tvorivého písania (aj v kombinácii s obrazovou zložkou),
---	---	--

<p>dôsledkových vzťahov v rozprávacom texte,</p> <p>– jednoduchý opisný text: postupnosť dejov pri opise pracovného postupu,</p> <p>– jednoduché techniky tvorivého písania,</p> <p>– vyjadrovanie myšlienok vo vetách a jednoduchých súvetiach: oznámenie, výzva (rozkaz, prosba), prianie, nesúhlas, námietka,</p> <p>– uplatňovanie jednoduchých lexikálnych vzťahov v texte: slová s podobným a opačným významom, nadradené a podradené slová,</p> <p>– vyjadrovanie vzťahu k pomenúvaným javom prostredníctvom emocionálnych slov,</p> <p>– fonematický pravopis: delenie hlások na samohlásky a spoluhlásky (tvrdé, mäkké); pravopis и po spoluhláskach к, г, х; použitie mäkkého znaku ь a tvrdého znaku ъ; prízvučné a neprízvučné slabiky,</p> <p>– sémantický pravopis: písanie veľkého písmena,</p> <p>– etymologický pravopis: pravopis frekventovaných prevzatých slov (йогурт, atď.),</p> <p>– interpunkčný pravopis,</p>	<p>– fonematický pravopis: automatizácia získaných pravopisných zručností,</p> <p>– etymologický pravopis: automatizácia získaných pravopisných zručností; nácvik pravopisu ďalších domácich slov (vybrané a príbuzné slová) a prevzatých slov podľa potrieb použitia slov v písaných textoch,</p> <p>– sémantický pravopis: automatizácia získaných pravopisných zručností; nácvik pravopisu ďalších významových skupín vlastných podstatných mien,</p> <p>– samohlásky v pozícii prízvučných a neprízvučných slabík (замок – замо́к),</p> <p>– pravopis pri spodobovaní hlások v jednotlivých pozíciách,</p> <p>– poznávanie skloňovacích vzorov podstatných a prídavných mien,</p> <p>– morfematický pravopis ďalších slovesných tvarov a slovotvorných prípon,</p> <p>– vytváranie zvrtných sloviac pomocou prípony –ся; na príkladoch slov: интересоваться, заниматься, учиться...,</p>	<p>– použitie jednoduchých a zložených súvetí ako prostriedkov vyjadrovania časovo-priestorových alebo logických vzťahov v texte,</p> <p>– porozumenie a používanie tematickej a odbornej slovnej zásoby v rámci obsahového zamerania textu,</p> <p>– využívanie argumentačnej funkcie komunikačných prostriedkov: príklady, fakty, citáty, grafické prostriedky,</p> <p>– využívanie sugestívnej funkcie komunikačných prostriedkov: zámerné opakovanie, enumerácie, rečnícke otázky, apely,</p> <p>– frazémy a iné expresívne výrazy, metafora a metonymia atď.,</p> <p>– použitie rôznych druhov nadväzovacích prostriedkov (konektorov) v texte (zámenné a iné synonymá, antonymá, metafora/metonymia, slovotvorné prostriedky, asociácie), morfologické opakovanie (kategória zhody), kontextová elipsa atď.,</p> <p>– automatizácia získaných pravopisných zručností,</p> <p>– morfematický pravopis: upevňovanie skloňovacích</p>
---	--	--

<p>základné pravidlá písania čiarky v jednoduchej vete.</p>	<p>použitie predložiek из – с, в – на, – gramatický pravopis: písanie я, ю/а, у po písmenách ж,ш, ч,щ, ц, pravopis mäkkého znaku ь a tvrdého znaku ъ, pravopis hlásky й, – interpunkčný pravopis: písanie čiarky v jednoduchej vete a v jednoduchom súvetí.</p>	<p>vzorov podstatných a prídavných mien.</p>
---	---	--

PRACOVNÁ VĽ.

UKÁŽKA Z KOMPONENTU VECNÁ RECEPCIA

Tabuľka 4 Ukážka gradácie výkonového štandardu z komponentu *vecná recepcia* v cykloch

Všeobecný cieľ RJL v základnom vzdelávaní:		
Dekódovať text (čítanie alebo počúvanie a rozoznávanie slov a jeho častí), porozumieť doslovným (explicitným) informáciám v texte a vyvodzovať z textu ďalšie (implicitné) informácie.		
Gradácia výkonového štandardu (komponent <i>vecná recepcia</i>)		
1. cyklus	2. cyklus	3. cyklus
<ul style="list-style-type: none"> – čítať vecné texty plynulo a správne, nahlas a potichu, – sledovať vlastné porozumenie textu, – používať pri porozumení textu primerané znalosti slovnej zásoby, základných lexikálnych vzťahov a vetných štruktúr, – triediť dôležité a nepodstatné informácie, identifikovať reklamy v médiách a rozhovor o jej účinku a komunikačnom zámere. 	<ul style="list-style-type: none"> – aktívne počúvať a samostatne čítať primerane náročné vecné (aj odborné) texty, – posudzovať mieru vlastného porozumenia a používať základné stratégie na zlepšenie porozumenia textu, – používať pri porozumení textu primerané znalosti vetných a súvetných štruktúr, slovnej zásoby a lexikálnych vzťahov, – úlohy na vyvodzovanie implicitných informácií z textu (vytváranie inferencií): hľadanie súvislostí medzi informáciami v texte, prepájanie informácií z textu s doterajšími znalosťami a skúsenosťami žiaka, objasňovanie informácií, formulovanie predpokladov a ich overovanie; vyjadrovanie 	<ul style="list-style-type: none"> – počúvať a čítať cieľavedome a samostatne primerane náročné texty s konkrétnym zámerom v rámci vzdelávania, – záujmových aktivít alebo zapojenia sa do spoločenského a občianskeho života, využívať pritom aj mimoučebnicové zdroje, – vyjadrovať svoj názor na čítané/počúvané texty, podporovať ho argumentmi a prezentovať v skupinovej diskusii, – uplatňovať rôzne stratégie porozumenia textu, plánovať a monitorovať úspešnosť porozumenia, regulovať vlastné porozumenie textu, – usmerňovať a podporovať samostatné vyvodzovanie implicitných informácií z textu: objasňovanie súvislostí, vyjadrovanie názoru, uvádzanie podporných argumentov,

	názoru a jeho jednoduché zdôvodnenie, – porozumenie primeraným reklamným textom (písaným, auditívnym alebo audiovizuálnym) a ich presvedčacej funkcii.	využívanie predchádzajúcich znalostí na dosiahnutie logicky prijateľných záverov (induktívne inferencie), logické úsudky z informácií a dôkazov priamo dostupných v texte (deduktívne inferencie), – analyzovanie propagačnej a presvedčacej funkcie v rôznych druhoch reklamného textu, rozoznávanie manipulácií v reklamách.
--	---	---

PRACOVNIA V

UKÁŽKA Z KOMPONENTU ZÁŽITKOVÁ RECEPCIA

Tabuľka 5 Ukážka gradácie obsahového štandardu z komponentu *zážitková recepcia* v cykloch

Všeobecný cieľ RJL v základnom vzdelávaní:		
Získať emocionálno-estetickú skúsenosť a potešenie z čítania alebo počúvania umeleckého textu.		
Gradácia obsahového štandardu (komponent <i>zážitková recepcia</i>)		
1. cyklus	2. cyklus	3. cyklus
<ul style="list-style-type: none"> – rozoznávať slová a vety v počúvanom aj čítanom texte, – vyjadrovať postoj k prečítanému alebo počutému textu, k literárnym hrdinom, zobrazenej téme, – monitorovať porozumenie (prípadne neporozumenie) obsahu a významu prečítaného, – orientácia v zdrojoch na čítanie, rozširovanie čitateľského teritória, vlastný, spontánny a cielený výber kníh a časopisov na čítanie, – predniesť naspamäť literárny text primeraný veku. 	<ul style="list-style-type: none"> – samostatne prerozprávať obsah čítaného alebo počúvaného textu, reprodukovať dej s jednou dejovou líniou s obrazovou alebo slovnou oporou, – vyjadrovať postoj a zdieľať vlastné pocity, myšlienky a zážitky z rôznych artefaktov syntetickej umeleckej kultúry verbálnym aj neverbálnym spôsobom, – riešiť úlohy na porozumenie textu ako súčasť a základ regulačných procesov pre evalváciu a reflexiu vlastného čítania, pre hlbšie porozumenie textu a jeho štruktúr, – čítanie a reflexia čítania textov rôznych žánrov, 	<ul style="list-style-type: none"> – samostatne prerozprávať obsah čítaného a počúvaného textu, reprodukovať dej s viacerými dejovými líniami, prerozprávať príbeh z rôznych uhlov pohľadu, a na základe zápletky a/alebo deja, porovnávať texty, – vyjadrovať a zdieľať vlastné pocity, postoje, myšlienky a zážitky z literárneho, dramatického a filmového spracovania a z ilustrácií verbálnym aj neverbálnym spôsobom, – riešiť úlohy na porozumenie textu (overenie porozumenia) a prepájať témy s reálnym životom,

	<p>stanovovanie individuálnych čitateľských cieľov a výziev v čítaní, formovanie jednoduchých rituálov, – predniesť text s výraznou intonáciou a s citovým prežitím v rámci svojich schopností.</p>	<p>– analyzovať vlastné čítanie a jeho potenciál: zámerne a cieľavedome plánovať a formovať vlastné čítanie, – recitovať so snahou o výrazný prednes a vyjadrenie individuálneho zážitku veku primerané, hodnotné umelecké texty.</p>
--	---	---

PRACOVNÁ VERZIA

3. Ako pracovať so vzdelávacími štandardmi pri tvorbe učebných osnov?

Ukážky

UKÁŽKA 1

1. prvý cyklus, vecná recepcia.

2. Výkonový štandard:

Čítať vecné texty plynulo a správne, nahlas a potichu.

3. Zdôvodnenie výkonového štandardu:

Výkonové štandardy pre vecnú recepciu v 1. cykle sú navrhnuté tak, aby položili pevné základy pre čitateľské zručnosti, ktoré sú nevyhnutné pre úspešné učenie sa v rôznych oblastiach. Plynulé a správne čítanie s porozumením umožňuje žiakom čerpať informácie z textov a rozvíjať kritické myslenie. V 1. cykle sa žiaci zameriavajú na budovanie základov čitateľskej gramotnosti, ktorá im v budúcnosti umožní efektívne pracovať s rôznymi typmi textov a stať sa aktívnymi čitateľmi.

4. Vzťah s ďalšími štandardmi:

Výkonový štandard je úzko prepojený s kľúčovými aspektmi jazykového vzdelávania v 1. cykle. Plynulé a správne čítanie umožňuje žiakom *sledovať vlastné porozumenie textu, presne a spoľahlivo identifikovať doslovné informácie uvedené v počúvanom a v čítanom texte*. Žiaci sa tak učia rozlišovať medzi faktami a interpretáciami a chápať objektívny význam textu. Plynulé a správne čítanie umožňuje žiakom nielen porozumieť explicitným informáciám uvedeným v texte, ale aj *vyvodzovať základné implicitné informácie z počúvaného a z čítaného textu*, ktoré nie sú priamo vyjadrené.

5. Úrovne výkonového štandardu:

Výkonový štandard *Čítať vecné texty plynulo a správne, nahlas a potichu* je možné počas prvého cyklu postupne dosahovať prostredníctvom nasledovných úrovní:

- čítať text po slabikách, pričom správne vyslovovať každý zvuk;
- čítať text s pauzami medzi vetami;
- čítať text so správnou intonáciou a prízvukom;

6. Výber častí obsahového štandardu:

Postup pri výbere častí obsahového štandardu vychádza z piatich tematických celkov komponentu vecná recepcia: elementárne čítanie, čítanie vecného textu s porozumením, metakognitívne procesy pri recepcii vecného textu, žánre vecného textu, komunikačné prostriedky a pravidlá.

Výber častí obsahového štandardu, ktorý slúži na dosahovanie danej úrovne výkonového štandardu, je zhrnutý podrobnejšie nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 6 Obsahový štandard na rozvíjanie spôsobilosti *Čítať vecné texty plynulo a správne, nahlas a potichu.*

Tematický celok	Výber obsahového štandardu v tematickom celku
elementárne čítanie	<ul style="list-style-type: none">- poznávanie písmen, upevňovanie korešpondencie hlásky a písmena,- formovanie zručnosti slabičného čítania (orientácia na písmeno označujúce samohlásku),- syntéza hlások a písmen do slabík a slov,- nácvik čítania slabík, slov, viet a krátkych textov (primeranej a postupne sa zvyšujúcej náročnosti);
čítanie vecného textu s porozumením	<ul style="list-style-type: none">- vytváranie predstáv o obsahu textu na základe ilustrácie, obrazového materiálu, nadpisu, s oporou o doterajšie znalosti žiaka,- identifikovanie kľúčových slov v texte a ich jednoduché zaznamenanie,- porozumenie doslovného (explicitného) významu textu a jeho reprodukcia,- vyvodzovanie základných implicitných významov z textu (vytváranie inferencií) na základe otázok učiteľa: súvislosti medzi jednotlivými obsahovými prvkami textu (slová, slovné spojenia, medzivetné súvislosti, nadväznosť rámcovej štruktúry textu);

	súvislosti nad rámec textu (medzi informáciami z textu a doterajšími znalosťami a skúsenosťami žiaka);
metakognitívne procesy pri recepcii vecného textu	<ul style="list-style-type: none"> - modelovanie spôsobu premýšľania pri čítaní učiteľom (učiteľ „myslí nahlas“): hlasné verbalizovanie učiteľovho porozumenia, komentovanie neporozumenia, identifikovanie príčiny nedostatočného porozumenia, naznačovanie riešenia, - kladenie otázok na porozumenie, poskytovanie spätnej väzby na správnosť odpovedí, zdôvodňovanie správnosti a nesprávnosti odpovedí, - kladenie priamych otázok na hodnotenie vlastného porozumenia, posúdenie správnosti vlastnej odpovede, miery istoty;
žánre vecného textu	<ul style="list-style-type: none"> - vyhľadávanie kľúčových informácií v informačnom texte: oznam a správa, - porozumenie dejovej postupnosti, konania postáv a sprostredkovanej skúsenosti v rozprávacom texte, - identifikovanie hlavných znakov opisovaného objektu, - orientácia v jednoduchých nesúvislých textoch, porozumenie jednoduchým obrazovo-písaným alebo obrazovo-hovoreným textom;
komunikačné prostriedky a pravidlá	<ul style="list-style-type: none"> - pozorovanie jazykového vyjadrenia komunikačného zámeru a interpunkčných znamienok na konci vety, - vyvodzovanie významov slov z textu, - pozorovanie lexikálnych vzťahov v texte, - pozorovanie slovotvorne súvisiacich slov v texte, rozhovor o ich významovom vzťahu.

UKÁŽKA 2

1. Druhý cyklus, písaná produkcia.

2. Výkonový štandard:

Napísať príbeh alebo osobný zážitok so zápletkou a jej riešením.

3. Zdôvodnenie výkonového štandardu:

Výkonový štandard pre žiakov 2. cyklu predpokladá, že žiak dokáže príbeh, resp. osobný zážitok so zápletkou nielen porozprávať, ale ho aj napísať. V 1. cykle žiaci zvládli elementárne písanie (ruskú aj slovenskú abecedu), ako aj základné princípy tvorenia textu.

4. Vzťah s ďalšími štandardmi:

Výkonový štandard súvisí so štandardom *tvoriť súvislý písaný alebo obrazovo-písaný text na zvolenú tému*, ale aj so štandardom *vyjadrovať písaním svoje pocity a fantáziu*. Samozrejmosťou sú aj súvislosti so štandardami *upravovať obsahovú, kompozičnú a jazykovú stránku napísaného textu*, ale aj *uplatňovať grafické zručnosti pri úprave formálnej stránky napísaného textu a uplatňovať pri písaní osvojené pravopisné pravidlá*.

5. Úrovne výkonového štandardu:

Výkonový štandard *napísať príbeh alebo osobný zážitok so zápletkou a jej riešením* je možné počas druhého cyklu postupne dosahovať prostredníctvom nasledovných úrovní:

- pomocou slovnej osnovy vytvoriť časovú postupnosť príbehu;
- pomocou konceptu, úpravy obsahu, pravopisnej korektúry a grafickej úpravy textu dospieť k prezentovaniu vlastného textu v triede, v škole alebo na verejnosti.

6. Výber častí obsahového štandardu:

Postup pri výbere častí obsahového štandardu vychádza z piatich tematických celkov komponentu písaná produkcia: *príprava na písanie príbehu, reflexia napísaného textu, žánre písaného textu, komunikačné prostriedky a pravidlá a osvojovanie a uplatňovanie pravopisu*.

Výber častí obsahového štandardu, ktorý slúži na dosahovanie danej úrovne výkonového štandardu, je zhrnutý podrobnejšie nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 7 Obsahový štandard na rozvíjanie spôsobilosti *Sledovať priebeh tvorenia textu a posúdiť vlastnú úspešnosť napísaného príbehu alebo osobného zážitku so zápletkou.*

Tematický celok	Výber obsahového štandardu v tematickom celku
príprava na písanie príbehu	<ul style="list-style-type: none"> - výber témy, - plánovanie vhodného postupu pri tvorbe textu; - zhromažďovanie slovnej zásoby a informácií, - použitie základných stratégií na vylepšenie písaného textu, - experimentovanie s rôznymi nápadmi pri tvorení textu;
reflexia napísaného textu	<ul style="list-style-type: none"> - sledovanie priebehu tvorenia textu a vlastné posúdenie úspešnosti písania, - kladenie otázok, ktoré rozvíjajú vlastné nápady alebo nápady spolužiakov pri tvorení textu, - pravopisná korektúra v rozsahu osvojených pravopisných zručností, - grafická úprava textu (aj pomocou základných možností textového editora, - úprava nepresností a nejasností v texte, - prezentovanie vlastného textu v prostredí triedy, školy alebo na verejnosti;
žánre písaného textu	<ul style="list-style-type: none"> - písanie reálneho alebo vymysleného príbehu so zápletkou a jej riešením (vyjadrenie zámernosti konania postáv, začlenenie opisných častí do príbehu), - sebvýjadrenie prostredníctvom primeraných techník tvorivého písania;
komunikačné prostriedky a pravidlá	<ul style="list-style-type: none"> - vyjadrovanie myšlienok prostredníctvom základných typov priraďovacieho a podrad'ovacieho súvetia, - uplatňovanie prostriedkov nadväzovania viet v texte: pripájacie častice, opakovanie slov, synonymické

	<p>opakovanie, opakovanie rovnakých tvarov slovesa, slovotvorne súvisiace slová,</p> <ul style="list-style-type: none">- používanie vhodnej slovnej zásoby a lexikálnych vzťahov podľa témy a komunikačného zámeru textu,- využívanie primeraných grafických prostriedkov v písanom a elektronickom texte;
osvojovanie a uplatňovanie pravopisu	<ul style="list-style-type: none">- uplatnenie osvojených pravopisných pravidiel.

PRACOVNÁ VERZIA

4. Ako dosiahnuť výkonové štandardy, resp. ciele vzdelávacej oblasti priamo vo vyučovaní – praktické ukážky

V štvrtej kapitole uvádzame príklady na prácu s textom na vyučovacej jednotke na konci prvého cyklu. Jednotlivé fragmenty sa dajú využiť na jednej hodine, ale môžu sa použiť aj na viacerých vyučovacích jednotkách za sebou. Postupy praktických ukážok sa dajú **adaptovať** na rôzne umelecké, ale aj vecné texty, dôležitá je práca so štandardami (*výkonovými a obsahovými*) a piatimi elementmi (*komunikačná interakcia, hovorená produkcia, písaná produkcia, vecná recepcia a zážitková recepcia*), ktoré sú prepojené a **gradačne nadväzujú** na seba v rámci jedného cyklu a aj medzi cyklami. Výsledkom má byť naplnenie cieľov cez dosiahnutie výkonových štandardov v rámci jednotlivých cyklov prostredníctvom obsahových štandardov.

Vypracované ukážky práce s textom sa zameriavajú na uplatnenie inovatívnych prístupov vo vyučovacom procese, kde je na vyučovacej hodine aktívny žiak a kde si precvičuje už získané vedomosti a zručnosti zo všetkých oblastí jazyka a zároveň si osvojuje aj nové vedomosti a zručnosti.

Ciele uvedené v jednotlivých cykloch vo vzdelávacích štandardoch nie sú totožné s cieľmi vyučovacej jednotky. Tieto čiastkové ciele si určuje sám učiteľ v závislosti od rôznych faktorov, ako je vek žiakov, ich mentálna úroveň, počet žiakov v skupine, téma a zameranie hodiny.

V ukázkach práce s textom uvádzame rôznorodé individuálne aj kolektívne aktivity žiakov zamerané na recepciu, produkciu aj interakciu. Gramatiku v prvom cykle osobitne nevyčleňujeme, tú si žiaci osvojujú priebežne vo vetách, slovných spojeniach a konštrukciách. Odporúčame pracovať s pôvodným autentickým, neadaptovaným textom na viacerých hodinách, aby si žiaci upevnili a precvičovali nielen určitú vecnú vedomosť a informáciu, ale aj tiché a hlasné čítanie, výslovnosť, intonáciu, prerozprávanie textu, vyhľadanie informácií týkajúce sa textu a úloh k nemu, pravopis, zápis k textu, prácu s technológiami, s rôznymi slovníkmi, so slovnou zásobou a pod. Text je dôležité vyberať veľmi pozorne (najmä umelecký), aby mal aj zážitkovú a morálnu hodnotu, a zároveň vyvolal ja otázky na premýšľanie.

Cieľom uvedených ukážok práce s textom je priblížiť učiteľom rôzne spôsoby a prístupy k príprave a konkrétnej práce s novým vzdelávacím štandardom pre ruský jazyk a literatúru.

Ukážka textu

Олег Кургузов

Кто на кого похож

Учитель сказал нам:

- Каждый человек своим поведением напоминает какое-нибудь животное...

Один ленивый, как, например, медведь.

Другой попрыгунчик, как заяц.

Попробуйте нарисовать своих мам и пап

в виде симпатичных животных. Это будет хорошая шутка, она развеселит ваших родителей.

Когда я пришел домой, папа лежал на диване, читал газету и зевал.

Я нарисовал его медведем в берлоге.

А тут мама возвратилась из магазина с тяжелыми сумками. И я нарисовал ее верблюдом с огромными тюками.

Мама и папа посмотрели на мои рисунки и рассмеялись. А потом мама спросила:

- Ты рисуешь для школы?

- Конечно! - сказал я. - Это такое задание.

- Ну! - сказал папа. - Зачем же выдавать домашние секреты?! Нарисуй меня лучше в виде бобра, который без усталости строит дом. А мама пусть будет беззаботной порхающей птичкой.

Я так и сделал. Папу - бобром, маму - птичкой.

И сдал рисунки учителю.

И тогда папу привлекли к ремонту школы. А маму заставили петь в родительском хоре. Хорошая шутка получилась.

Zdroj: <https://peskarlib.ru/o-kurguzov/kto-na-kogo-pohozh/>

Коммуникаčná interakcia

Вýконové štandardy

- viesť jednoduchý dialóg, klásť vecné otázky.

Obsahové štandardy

- nácvik jednoduchého **dialógu** vo dvojici: kladenie otázok a formulovanie odpovedí, pravidelné striedanie replík oboch komunikačných partnerov,
- rozširovanie **slovnej zásoby** prostredníctvom tém dialógu,
- uplatňovanie pravidiel spisovnej **výslovnosti** (najmä kvantita, výslovnosť dvojhlasok, slovný prízvuk, spodobovanie a splývavá výslovnosť).

1. **Na úvod** vyučovacej jednotky **motivačný rozhovor** o rodičoch, starých rodičoch, súrodencoch.

2. **Rozdeľte sa** do skupín po dvoch. Každá skupina si vyberie jedno zviera a vymyslí krátku rozprávku o jeho živote. Potom každá skupina prezentuje svoju rozprávku ostatným.

3. Полевая игра.

- Ученики делятся на пары. Один ученик берет на себя роль мальчика из текста, другой – роль родителя. (*Žiaci sú rozdelení do dvojíc. Jeden žiak preberá rolu chlapca z textu, druhý rolu rodiča.*)

- Задание: разыграть диалог мальчика с родителями, используя фразы и выражения из текста. Уделить внимание интонации и мимике. (*Zadanie: zahrajte rozhovor medzi chlapcom a jeho rodičmi pomocou fráz a výrazov z textu. Venujte pozornosť intonácii a mimike.*)

4. **Обсуждение в группах** следующих вопросов: (*Diskusia v skupinách o nasledujúcich otázkach*)

- Почему мальчик решил сравнить своих родителей с животными? (*Prečo sa chlapec rozhodol prirovnať svojich rodičov k zvieratám?*)
- Какие качества характера людей можно сравнить с качествами животных? Приведите примеры. (*Aké povahové vlastnosti ľudí možno prirovnať k vlastnostiam zvierat? Uvedte príklady.*)
- Как вы думаете, стоит ли всегда говорить правду? Обоснуйте свою точку зрения. (*Myslíte si, že stojí za to hovoriť vždy pravdu? Zdôvodnite svoj názor.*)

- Какие еще животные могли бы подойти для сравнения с членами семьи? (*Aké ďalšie zvieratá by boli vhodné na porovnanie s členmi rodiny?*)

5. Составление диалогов (*Vytvorenie dialógov*)

- **Задание:** Составить диалог между мальчиком и его учителем о домашнем задании. (*Zadanie: Vytvorte dialóg medzi chlapcom a jeho učiteľom o domácich úlohách.*)
- **Задание:** Составить диалог между двумя друзьями, обсуждающими этот рассказ. (*Zadanie: Vytvorte dialóg medzi dvoma priateľmi, ktorí diskutujú o tomto príbehu.*)

6. Расширение словарного запаса (*Rozšírenie slovnej zásoby*)

- **Задание:** Составить список слов, связанных с темой «животные». (*Vytvor zoznam slov, spojených s témou „zvieratá“.*)
- **Задание:** Подберите антонимы к словам из текста (например, ленивый – активный, смеяться – плакать). (*Nájdite antonymá k slovám z textu – napríklad lenivý – aktívny, smiať sa - plakať.*)

7. Работа с произношением (*Práca s výslovnosťou*)

- **Задание:** Прочитать вслух текст, обращая внимание на ударение и произношение звуков. (*Prečítajte text nahlas, venujte pozornosť prízvuku a výslovnosti zvukov.*)
- **Задание:** Произнести фразы из текста с разной интонацией (вопрос, утверждение, удивление). (*Prečítajte frázy z textu rôznou intonáciou - otázka, konštatovanie, prekvapenie.*)

Novorená produkcia

Výkonové štandardy

- zhromažďovať základné informácie k téme hovoreného prejavu,
- vyrozprávať príbeh na základe vlastnej skúsenosti alebo zážitku,
- uplatňovať pri hovorení situačne vhodné jazykové, zvukové a pohybové prostriedky.

Obsahové štandardy

- výber **témy** hovoreného prejavu s pomocou učiteľa alebo samostatne,
- rozvíjanie témy podľa komunikačného zámeru: **informácia, rozprávanie, opis**, artikulačné a výslovnostné cvičenia, cvičenia na moduláciu hlasu a na situačne vhodné používanie mimiky a gest,
- prednes **hovoreného prejavu** v prostredí triedy alebo školy.

- 1. Ролевая игра:** разделитесь на пары и разыграйте диалог между мальчиком и его родителями после того, как он показал им свои рисунки. (*Hranie rolí: Rozdeľte sa do dvojíc a zahrajte dialóg medzi chlapcom a jeho rodičmi po tom, čo im ukázal svoje kresby.*)
- 2. Монологическое высказывание.** Задание: (*Monologické vyjadrenie. Zadanie*)
Вспомните какой-нибудь забавный случай из своей жизни, когда вы или кто-то из ваших знакомых сказал или сделал что-то смешное. Расскажите об этом классу.: (*Spomeňte si na vtipnú príhodu vo svojom živote, keď ste vy alebo niekto, koho poznáte, povedali alebo urobili niečo zábavné. Povedzte o tom triede.*)
- 3. Обсуждение: (Diskusia)** обсудите в группе, какие еще животные могли бы подойти для сравнения с членами вашей семьи. (*Diskutujte v skupine o tom, aké iné zvieratá by mohli byť vhodné na porovnanie s členmi vašej rodiny.*)
- 4. Описание животного.** Задание: (*Opis zvieratá. Zadanie*) Выберите любое животное и опишите его внешность, характер, привычки. Постарайтесь использовать как можно больше ярких эпитетов и сравнений. Пример: "Мой кот Марсик очень ленивый. Он любит спать на солнышке, свернувшись клубочком. У него мягкая, пушистая шерстка, как облако. Когда он мурлычет, кажется, что рядом урчит маленький моторчик." (*Vyberte si akékoľvek zviera a opíšte jeho vzhľad, povahu, zvyky. Pokúste sa použiť čo najviac živých epitet a prirovnaní. Príklad: "Môj kocúr Marsik je veľmi lenivý, miluje spať na slnku, schúlený do klbka. Má mäkkú, nadýchanú srst' ako obláčik. Keď pradie, zdá sa, akoby neďaleko vrčal malý motorček."*)
- 5. Создание диалога.** Задание: (*Vytvorenie dialógu*) Представьте, что вы встретили животное, которое может говорить. Составьте диалог с этим животным. О чем вы бы с ним поговорили? Пример: "– Здравствуй, кот! – сказал я. – Почему ты такой ленивый? – А что мне делать? – ответил кот. – Ловить мышей мне уже надоело, а спать – никогда не надоедает!" (*Predstavte si, že ste stretli zviera, ktoré vie rozprávať. Vytvorte dialóg s týmto zvieratom. O čom by ste sa s ním rozprávali? Príklad: "Ahoj, kocúr!" - povedal som. "Prečo si taký lenivý?" „Čo mám robiť?“– odpovedal kocúr. "Už ma unavuje chytať myši, ale nikdy ma neomrzí spánok!"*)
- 6. Презентация домашнего животного.** Задание: (*Prezentácia domáceho zvieratá. Zadanie*)
Подготовьте небольшую презентацию о своем домашнем животном. Расскажите о его кличке, возрасте, породе, привычках, любимых играх и лакомствах.

(Pripravte si krátku prezentáciu o vašom domácom miláčikovi. Povedzte nám jeho meno, vek, plemeno, zvyky, obľúbené hry a maškrtky.)

7. Создание истории. Задание: *(Vytvorenie príbehu. Zadanie)* Придумайте и расскажите историю о том, как бы вы хотели провести день в виде какого-нибудь животного. Пример: "Если бы я мог превратиться в птицу, я бы полетел на юг. Представьте, как здорово лететь высоко над облаками и смотреть на весь мир с высоты птичьего полета!" *(Vymyslíte a porozprávajte príbeh o tom, ako by ste chceli stráviť deň ako zviera. Príklad: „Keby som sa mohol zmeniť na vtáka, letel by som na juh, predstavte si, aké by to bolo skvelé letieť vysoko nad oblaky a pozerat' sa na celý svet z vtácej perspektívy!“)*

8. Дебаты: *(Diskusia)* Проведите дебаты на тему "Кошки или собаки: кто лучше?". *(Usporiadajte diskusiu na tému „Mačky alebo psy: kto je lepší?“)*

Písaná produkcia

Výkonové štandardy

- tvoriť súvislý písaný alebo obrazovo-písaný text na tému blízku ich životnej a jazykovej skúsenosti,
- vyjadrovať písaním svoje pocity a predstavy,
- uplatňovať pri písaní osvojené pravopisné pravidlá.

Obsahové štandardy

- tvorenie jednoduchého nelineárneho textu (**zoznam**) a obrazovo-písaného textu (**pozvánka**),
- výber vhodných slov, slovných spojení a vetných celkov podľa komunikačného/autorského zámeru,
- jednoduché techniky tvorivého písania,
- **jednoduchý opisný text:** postupnosť dejov pri opise pracovného postupu; hlavné znaky opisovaného objektu (konkrétny predmet alebo blízka osoba),
- **sémantický pravopis:** písanie veľkého písmena na začiatku vety, rozlišovanie pravopisu všeobecných a vlastných podstatných mien (mená osôb, zvierat, regionálne blízke zemepisné názvy).

1. Predstav si, že si sa stal/a spisovateľom/spisovateľkou detských kníh. Napíš krátky príbeh o zvieratku, ktoré sa podobá na jedného z členov tvojej rodiny. Použi pri tom čo najviac podstatných mien a prídavných mien, ktoré si sa naučil/a.

Pokyny:

- Vyber si jedno zviera, ktoré sa ti páči a ktoré podľa teba má podobné vlastnosti ako niekto z tvojej rodiny.
- Popíš fyzický vzhľad zvieratá a jeho charakter.
- Vymysli zábavný príbeh, v ktorom sa toto zviera ocitne v nejakom zaujímavom dobrodružstve.
- Použi svoju fantáziu a snaž sa, aby tvoj príbeh bol originálny a zaujímavý.

Príklady otázok:

- Aké zviera si vybral/a a prečo?
- Aké vlastnosti má toto zviera?
- Čo sa stalo v tvojom príbehu?
- Aké pocity máš, keď si predstavuješ toto zviera?

2. Napíš krátky príbeh o tom, ako by vyzeral svet, keby všetky zvieratá vedeli rozprávať.

3. Творческое письмо. Задание: (*Tvorivé písanie. Zадanie*) Представь, что ты стал невидимым и можешь наблюдать за животными в зоопарке. Опиши, какие животные тебе встретились, что они делали и о чем могли думать. (*Predstav si, že ste sa stali neviditeľnými a môžete sledovať zvieratá v zoo. Opíš, aké zvieratá ste stretli, čo robili a o čom by mohli premýšľať.*)

4. Описание. Задание: (*Opis. Zадanie*) Опиши свое любимое животное. Расскажи о его внешности, повадках, чем оно тебя привлекает. (*Opíš svoje obľúbené zviera. Povedz nám o jeho vzhľade, zvykoch, prečo vás priťahuje.*)

Задание: (*Zадanie*) Опиши свою комнату. Какие предметы мебели в ней есть? Какие животные (реальные или игрушечные) живут в твоей комнате? (*Opíš svoju izbu. Aké kusy nábytku obsahuje? Aké zvieratá (skutočné alebo hračkárske) žijú vo vašej izbe?*)

5. Письмо. Задание: (*List. Zадanie*) Напиши письмо животному, которое тебе нравится. Расскажи, почему ты его любишь и что бы ты хотел ему подарить. (*Napíš list zvieratku, ktoré sa vám páči. Povedzte mu, prečo ho máte radi a čo by ste mu chceli dať.*)

6. Создание списка. Задание: (*Vytvorenie zoznamu. Zадanie*) Составь список животных, которых ты знаешь. Раздели их на группы (домашние, дикие, птицы, рыбы и т.д.). (*Urob si zoznam zvierat, ktoré poznáte. Rozdeľ ich do skupín - domáce, divé, vtáky, ryby atď.*)

Задание: (*Zadanie*) Составь список качеств, которые ты ценишь в людях. Сравни этот список с качествами животных из текста. (*Urob si zoznam vlastností, ktoré si na ľuďoch ceníš. Porovnaj tento zoznam s vlastnosťami zvierat z textu.*)

7. Написание поздравления. Задание: (*Napísanie blahoželania*) Напиши поздравление с днем рождения своему другу или родственнику, в котором сравнишь его с каким-нибудь животным. (*Napiš svojmu priateľovi alebo príbuznému narodeninové blahoželanie, v ktorom ho prirovnáš k nejakému zvieratku.*)

Задание: (*Zadanie*) Напиши поздравительную открытку ко дню рождения животного из зоопарка. (*Napiš narodeninovú pohľadnicu pre zviera v ZOO.*)

8. Составление инструкции. Задание: (*Vypracovanie pokynov. Zadanie*) Составь инструкцию, как нарисовать твое любимое животное. (*Napiš návod, ako nakresliť obľúbené zvieratko.*)

Задание: (*Zadanie*) Составь инструкцию, как ухаживать за каким-либо домашним животным. (*Napiš návod, ako sa starať o nejaké domáce zvieratko.*)

Vecná recepcia

Výkonové štandardy

- vysvetliť význam obrázkov a ilustrácií pre lepšie pochopenie textu,
- vyvodzovať základné implicitné informácie z počúvaného a z čítaného textu,
- orientovať sa v nesúvislých a obrazovo-písaných textoch,
- používať pri porozumení textu primerané znalosti slovnej zásoby, základných lexikálnych vzťahov a vetných štruktúr.

Obsahové štandardy

- rozlišovanie samohlások a spoluhlások, prízvučné a neprízvučné samohlásky, tvrdé a mäkké spoluhlásky,
- vytváranie predstáv o **obsahu textu** na základe ilustrácie, obrazového materiálu, nadpisu, s oporou o doterajšie znalosti žiaka,
- identifikovanie **klúčových slov** v texte a ich jednoduché zaznamenanie,
- porozumenie **doslovného (explicitného) významu textu** a jeho reprodukcia,
- stručné zhrnutie získaných informácií.

1. **Прочитай текст** еще раз и выпиши все слова, которые описывают внешность животных. Попробуй объяснить, почему автор выбрал именно эти слова. (*Prečítajte si text ešte raz a zapíšte si všetky slová, ktoré vystihujú vzhľad zvierat. Pokúste sa vysvetliť, prečo autor zvolil tieto slová.*)

2. **Задания на понимание текста: (Úlohy na porozumenie textu)**

Прямые вопросы: (Priame otázky)

- Почему мальчик решил нарисовать своих родителей в виде животных? (*Prečo sa chlapec rozhodol nakresliť svojich rodičov ako zvieratá?*)
- Как родители отреагировали на рисунки мальчика? (*Ako zareagovali rodičia na kresbu chlapca?*)
- Чем закончилась эта история? (*Ako sa skončil príbeh?*)
- Какие качества характера родителей подчеркнул мальчик в своих рисунках? (*Aké vlastnosti charakteru rodičov zdôraznil chlapec vo svojich kresbách?*)

3. **Вопросы на логическое мышление: (Otázky na logické myslenie)**

- Почему мальчик выбрал именно этих животных для сравнения со своими родителями? (*Prečo chlapec vybral práve tieto zvieratá na porovnanie so svojimi rodičmi?*)
- Как ты думаешь, почему родители рассмеялись, увидев рисунки? (*Čo si myslíš, prečo sa rodičia smiali, keď uvideli kresby?*)
- Какие чувства, по-твоему, испытывал мальчик, когда рисовал? (*Aké pocity podľa vás prežíval chlapec, keď kreslil?*)

4. **Задания на поиск информации в тексте: (Úlohy na vyhľadávanie informácií v texte)**

- Найди в тексте слова, которые описывают характер папы. (*Nájdi v texte slová, ktoré vyjadrujú charakter otca.*)
- Найди в тексте предложение, которое показывает, что мама была уставшей. (*Nájdi v texte vety, ktoré poukazujú na to, že mama je unavená.*)
- Выпиши из текста все глаголы, которые описывают действия мальчика. (*Vypíš z textu všetky slovesá, ktoré opisujú konanie chlapca.*)

5. **Задания на работу со звуками и буквами: (Úlohy na prácu so zvukmi a písmenami)**

Фонетический анализ: (Fonetická analýza)

- Выдели в словах **мама, хорошая, нарисовать, родителей, рисунки** ударный слог. (*Vyznač v slovách **mama, dobrá, nakresliť, rodičov, kresby** prízvučnú slabiku.*)
- Раздели слова этина слоги. (*Rozdeľ tieto slová na slabiky.*)

Графический анализ: (Grafická analýza)

- Найди в тексте 10 слов, в которых встречается буква "о". (*Nájdí v texte 10 slov, v ktorých je písmeno „o“.*)
- Подчеркни все слова, начинающиеся с буквы "п". (*Podčiarkni všetky slová, ktoré sa začínajú na písmeno „p“.*)

Сравнение слов: (Porovnanie slov)

- Найди в тексте слова, которые имеют противоположное значение (антонимы), например: "ленивый" - ...(*Nájdite v texte slová, ktoré majú opačný význam – antonymá -, napríklad: „lenivý“ - ...*)
- Сравни слова "медведь" и "бобр". Чем они похожи и чем отличаются? (*Porovnaj slová „medved“ a „bobor“. V čom sa podobajú a čím sú odlišné?*)

Zážitková recepcia

Výkonové štandardy

- prečítať s porozumením literárny text primeranej náročnosti,
- odpovedať na otázky k čítanému alebo počúvanému textu,
- identifikovať v texte to, čo ich zaujalo (myšlienky, slová, ilustrácie).

Obsahové štandardy

- prerozprávanie **obsahu** čítaného alebo počúvaného textu s pomocnými otázkami a nápovedami učiteľa,
- odhadovanie významu **neznámych slov, slovných spojení a umeleckých jazykových prostriedkov** z kontextu,
- vyjadrenie pochopenia rozdielu medzi reálnym a imaginárnym svetom, uvádzanie príkladov na využitie fantázie.

- 1. Расширение темы: обсудите важность чувства юмора. Подготовьте презентацию о разных видах юмора.** (*Rozšírenie témy: Diskutujte o dôležitosti zmyslu pre humor. Pripravte si prezentáciu o rôznych typoch humoru.*)
- 2. Работа с языком: (Práca s jazykom)**
 - Найдите в тексте слова, описывающие чувства и действия. (*Nájdite v texte slová, ktoré popisujú pocity a činy.*)

- Объясните значение непонятных слов и выражений. (*Vysvetlite význam vám nejasných slov a výrazov.*)

PRACOVNÁ VERZIA

5. Na čo sa pri vzdelávacej oblasti zamerať pri hodnotení?

Uvedená časť je spoločná pre všetky vyučovacie predmety v rámci podoblasti vzdelávania prvých jazykov vo vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia.

Kľúčové ciele a východiská hodnotenia vo vyučovacom predmete RJL

Pri hodnotení v predmete ruský jazyk a literatúra je kľúčové hodnotenie komunikačných spôsobilostí (výkonov, resp. ich úrovni) v oblasti *komunikačnej interakcie, hovorenej a písanej produkcie a vecnej a zážitkovej recepcie*. Medzi základné spôsobilosti, ktoré je potrebné sledovať a hodnotiť, patrí:

- a) spôsobilosť vecne a sociálne primerane komunikovať s inými ľuďmi;
- b) spôsobilosť tvoriť a prezentovať rôzne žánre hovorených textov;
- c) spôsobilosť tvoriť rôzne žánre písaných textov a používať nápomocné stratégie písania;
- d) spôsobilosť porozumieť rôznym žánrom vecných textov a získavať z nich informácie;
- e) spôsobilosť porozumieť rôznym žánrom umeleckých textov a interpretovať ich;
- f) spôsobilosť získavať a overovať informácie z rozličných informačných zdrojov;
- g) spôsobilosť formulovať primerané argumenty a využívať ich v komunikačných činnostiach spojených s aktuálnymi témami;
- h) spôsobilosť uplatňovať získané znalosti o jazykovom systéme v praktickej komunikácii.

Ako sme uviedli v predchádzajúcich kapitolách sprievodcu, vzdelávacie ciele RJL sa naplňajú rozvíjaním komunikačných spôsobilostí žiaka, ktoré sú obsiahnuté vo [výkonovom](#) štandarde, pričom obsahový štandard má slúžiť dosahovaniu výkonového štandardu. Pri rozvrhnutí výkonových štandardov do ročníkov a pri priradení potrebných častí obsahového štandardu sa možno oprieť o úrovne (adaptácie) výkonového štandardu, ktoré sú spracované v osobitnom metodickom materiáli (pripravujeme metodickú príručku *Sprievodca Hodnotenie*

žiakov a ich vzdelávacích výsledkov). Logicky sa potom dosahované komunikačné spôsobilosti (výkony a ich úrovne) stávajú hlavným predmetom hodnotenia žiaka v RJL na konci ročníka a na konci vzdelávacieho cyklu.

Napríklad **pri stanovovaní ročníkových cieľov v hodnotení žiaka** v 1. cykle v komponente *vecná recepcia* môžeme vychádzať z nasledujúcej adaptácie výkonového štandardu *Vyvodiť základné implicitné informácie z počúvaného a z čítaného textu*:

1. ročník
 - vyvodiť významy neznámych slov z počúvaného textu;
 - predpovedať obsah textu pomocou obrazového materiálu;
2. ročník
 - vyvodiť súvislosti medzi informáciami v počúvanom texte;
 - vyvodiť významy neznámych slov z čítaného textu;
 - predpovedať obsah textu podľa nadpisu;
3. ročník
 - vyvodiť súvislosti medzi informáciami v čítanom texte;
 - klásť otázky k informáciám vyvedeným z počúvaného a z čítaného textu;
 - orientovať sa v členení textu na úvod, jadro, záver a na odseky.

Zmeny v hodnotení vo vyučovacom predmete RJL

Posilnenie komunikačného, činnostného a zážitkového charakteru vyučovania sa premieta do potreby upraviť to, na čo sa pri hodnotení kladie dôraz.

Hlavné zmeny sa týkajú:

- vyváženía pomeru hodnotenia v jednotlivých oblastiach vyučovacieho predmetu,
- posunu od hodnotenia izolovaných vedomostí k širším spôsobilostiam,
- zmeny v hodnotení písanej a hovorenej produkcie žiakov,
- zmeny v hodnotení porozumenia vecných a umeleckých textov,
- širšieho využívania sebahodnotiacich procesov žiaka,

- posilnenia diferencovaného hodnotenia žiakov.

Vyváženie pomeru hodnotenia v jednotlivých oblastiach

Doterajším problémom hodnotenia v RJL je nepomer vo váhe hodnotenia výkonov v rozličných oblastiach. Zatiaľ čo na niektoré oblasti (napr. na oblasť pravopisu) sa kladie veľká váha, iné oblasti (napr. lexikálne znalosti žiaka, šírka slovnej zásoby, schopnosť plynulo narábať so vzťahmi medzi slovami pre interakcii, recepcii či produkcii) sa do hodnotenia premietajú len minimálne.

Posun od hodnotenia izolovaných vedomostí k širším spôsobilostiam

V súčasnosti sa hodnotenie zameriava najmä na sledovanie čiastkových jazykových alebo literárnych vedomostí žiaka bez súvislosti s ich využitím pri porozumení a pri tvorení textu. Napríklad, pri delení hlások podľa rôznych kritérií sa hodnotenie zameriava na ich výpočet, pri klasifikácii prídavných mien sa hodnotí mechanické delenie na akostné, vzťahové a privlastňovacie. Procesy a činnosti spojené s porozumením a s tvorením textu sa buď nehodnotia, alebo sa hodnotia zriedkavejšie ako čiastkové vedomosti. Platí to aj pre hodnotenie porozumenia umeleckého textu, ktoré sa doteraz orientovalo najmä na definovanie literárnovedných pojmov a priradovanie príkladov k nim, či na mechanické rozlišovanie žánrov na základe typických znakov.

Nastavenie jednotlivých komponentov nového vzdelávacieho štandardu RJL akcentuje komunikačnú funkciu jazyka, preto je aj v rámci hodnotenia potrebné presunúť pozornosť z hodnotenia vedomostí o jazykových alebo literárnych pojmoch na hodnotenie kvality komunikačných činností žiaka.

Zmeny v hodnotení produkčných spôsobilostí žiaka

V komponentoch *písaná produkcia* a *hovorená produkcia* sa vyčleňujú tematické celky obsahového štandardu *proces tvorenia textu a príprava a prednes hovoreného prejavu*. Ich cieľom je podchytiť a zdôrazniť procesuálnu stránku tvorby textov. Proces tvorby textov by sa

mal premietnuť aj do hodnotenia. V súčasnosti sa hodnotenie zameriava skôr na hodnotenie výsledných textov. Hodnotenie samotného procesu tvorby textov si vyžaduje **individuálny prístup k žiakom**, pomáha im uvedomiť si nedostatky, ale aj silné stránky v tvorení textu. Hodnotenie písanej a hovorenej produkcie žiakov sa často redukuje na formálnu stránku. Obsahová a kompozičná stránka stojí na okraji záujmu, často sa hodnotí len všeobecným komentárom učiteľa, ktorý neposkytuje adresnejšiu pomoc žiakovi. Komplexné hodnotenie písomných a hovorených textov umožňuje žiakovi v budúcnosti lepšie vyjadriť svoj autorský zámer.

Zmeny v hodnotení recepčných spôsobilostí žiaka

Oproti doterajšej praxi je novou výzvou aj *hodnotenie procesov porozumenia vecného a umeleckého textu*, aby sa neredukovalo len na správne odpovede v zatvorených otázkach po vypočutí/prečítaní textu alebo na hodnotenie teoretických vedomostí literárnych pojmov. Ako možné riešenie sa odporúča priebežné hodnotenie vybraných ukazovateľov porozumenia počúvaného a čítaného textu vo vopred určených etapách (napr. hodnotenie pokroku na konci každého mesiaca a pod.). K ukazovateľom porozumenia patrí napríklad to, či žiak vie vyhľadať v texte kľúčové slová alebo doslovné informácie, či vie vyvodiť z textu význam neznámeho slova alebo súvislosti medzi informáciami, či vie urobiť zhrnutie získaných informácií a pod.

Pri porozumení textu je osobitne dôležité uplatňovať pozitívne a motivačné formy hodnotenia. Pokroky v rozvoji čitateľstva totiž nie sú v rámci triedy rovnomerné a hodnotenie by malo rešpektovať individuálne rozdiely medzi žiakmi.

Sebahodnotiace procesy

Vo vzdelávacom štandarde RJL zohráva významnú rolu metakognícia, ktorej rozvíjanie je prítomné vo všetkých vzdelávacích cykloch. Zastúpenie metakognície vytvára podmienky pre sebareflexiu vlastnej rečovej činnosti, sebahodnotenie procesov porozumenia a tvorenia textu, identifikovanie problémov pri riešení praktických úloh spojených s komunikačnými

činnosťami a navrhovanie rozvojových cieľov pre seba vzhľadom na analyzovaný súčasný stav výkonu v danej oblasti.

V rámci *sebahodnotenia hovorenej produkcie a komunikačnej interakcie* je vhodné používať audionahrávky a videonahrávky rečovej činnosti žiakov, vďaka ktorým sa môžu k svojim hovoreným prejavom vrátiť aj s časovým odstupom. Pred sebahodnotením musia byť žiakovi známe kritériá alebo kontrolné otázky, pomocou ktorých má svoj prejav hodnotiť.

Pri *sebahodnotení písanej produkcie* sa odporúčajú štruktúrované sebahodnotiace háčky viazané na zamýšľaný autorský zámer žiaka pri tvorbe textu, na proces tvorby textu, a vo vyšších cykloch aj na žánrové špecifiká tvorených textov. Osobitným nástrojom sebahodnotenia môže byť opakované čítanie a revidovanie/upravovanie vlastného textu aj s dlhším časovým odstupom (napr. pomocou premyslenej práce s pisateľským portfóliom; každý text žiaka môže byť príležitosťou na sebahodnotenie a optimalizovanie uplatnenej stratégie pri jeho tvorbe).

Pri *sebahodnotení v rámci recepcie textu* je dôležité zabezpečiť žiakom prístup k predchádzajúcim míľnikom (písomným prácam, pracovným listom, záznamom atď. so splnenými/nespĺnenými úlohami) s cieľom posúdiť vlastný pokrok. Dlhodobejší progres v recepcných spôsobilostiach môže žiak pozorovať pomocou čitateľského portfólia, v rámci zážitkovej recepcie aj pomocou reflexívneho denníka o svojich čitateľských skúsenostiach a zážitkoch.

Diferencované hodnotenie žiakov

Aby bolo hodnotenie efektívne, malo by vychádzať z individuálnych schopností a potrieb žiaka. Nie je možné všetkých žiakov triedy hodnotiť podľa rovnakých kritérií. Diferencované hodnotenie umožňuje identifikovať silné a slabé stránky žiaka. Následne je možné nastaviť ciele tak, aby učebné činnosti žiaka viedli k nadobudnutiu potrebných znalostí a zručností. Kvalitatívna spätná väzba, konkrétne rady a odporúčania, ako nabudúce zlepšiť výkon v danej komunikačnej činnosti, sú cennejšie ako počet bodov alebo známka. Pri diferencovanom hodnotení tak výrazne narastá význam individuálneho progresu žiaka v rozvíjanej spôsobilosti.